

Αρχική σελίδα>Τα δικαιώματά σας>Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών

Δικαιώματα των ανηλίκων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών

Το άρθρο 12 του ισπανικού συντάγματος ορίζει ως ηλικία ενηλικίωσης των Ισπανών πολιτών την ηλικία των 18 ετών. Στην Ισπανία, ως ανήλικοι/παιδιά θεωρούνται όλοι όσοι δεν έχουν ακόμη συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών.

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού

Στην Ισπανία, η ελάχιστη ηλικία που πρέπει να έχει συμπληρώσει ο ενάγων για να μπορεί να κινήσει δίκη με το δικό του όνομα είναι τα 18 έτη.

Μόνο τα χειράφετα παιδιά μπορούν να ασκήσουν αγωγή με το δικό τους όνομα. Γενικά, η χειραφεσία επέρχεται στην ηλικία των 18 ετών· μπορεί να επέλθει στην ηλικία των 16 ετών, βάσει δικαστικής άδειας, γονικής άδειας ή γάμου. Σε ορισμένες περιφέρειες, η χειραφεσία μπορεί να επέλθει στην ηλικία των 14 ετών.

Σύμφωνα με τον νόμο για τη ρύθμιση της ποινικής ευθύνης των ανηλίκων, στην Ισπανία η ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης είναι τα 14 έτη. Τα μέτρα που επιβάλλονται σε παιδιά τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει την ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης (τα 14 έτη στην Ισπανία) είναι εκουσίως χαρακτήρα ή εμπιπτουν στο πεδίο της τοποθέτησης υπό μέριμνα.

2. Πρόσβαση σε προσαρμοσμένες διαδικασίες

Δικαστήρια ανηλίκων: Σύμφωνα με τον οργανικό νόμο 5/2000, της 12ης Ιανουαρίου, για τη ρύθμιση της ποινικής ευθύνης των ανηλίκων, τα ποινικά αδικήματα και τα πταίσματα που διαπράττονται από πρόσωπα ηλικίας από 14 έως 18 ετών εκδικάζονται από ειδικευμένα δικαστήρια, που ονομάζονται «*Juzgados de menores*» (δικαστήρια ανηλίκων). Οι ποινικές δίκες κατά ανηλίκων παραβατών διεξάγονται από ειδικευμένους δικαστές/εισαγγελείς.

Η εισαγγελία επιφορτίζεται με την προάσπιση των δικαιωμάτων των ανηλίκων που αναγνωρίζονται από τον νόμο. Τα μέτρα που είναι δυνατόν να επιβληθούν σε βάρος ανήλικου παραβάτη ηλικίας μεταξύ 14 και 18 ετών προβλέπονται σε ειδικό νόμο (τον οργανικό νόμο 5/2000, της 12ης Ιανουαρίου, για τη ρύθμιση της ποινικής ευθύνης των ανηλίκων).

Αν ο δράστης είναι ηλικίας κάτω των δεκατεσσάρων ετών, δεν εφαρμόζεται ο προαναφερόμενος οργανικός νόμος για τη ρύθμιση της ποινικής ευθύνης των ανηλίκων, αλλά οι ειδικές διατάξεις του αστικού κώδικα και η λοιπή ισχύουσα νομοθεσία.

Οι υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται παιδιά ως θύματα ή ως μάρτυρες εκδικάζονται από τα τακτικά δικαστήρια, αλλά ο νόμος προβλέπει ειδικές εγγυήσεις για την προστασία των παιδιών, ανάλογα με την ηλικία τους· για παράδειγμα, οι καταθέσεις των πλέον ευάλωτων παιδιών παρέχονται σε εξειδικευμένο ψυχολόγο και καταγράφονται, ούτως ώστε να αποφεύγεται η ανάγκη επανάληψής τους ενώπιον του δικαστηρίου και, σε κάθε περίπτωση, να αποφεύγεται η αυτοπρόσωπη αντιπαράθεση μεταξύ του παιδιού και του κατηγορουμένου.

Αστική δικαιοσύνη: Οι αστικές αξιώσεις των παιδιών εκδικάζονται από τα τακτικά αστικά δικαστήρια (τα «*Juzgados de Primera Instancia*» — πρωτοδικεία) βάσει της πολιτικοδικονομικής νομοθεσίας, ενώ λειτουργούν και ειδικευμένα αστικά δικαστήρια που δικάζουν αποκλειστικά υποθέσεις οικογενειακού δικαίου, τα οποία ονομάζονται «*Juzgados de Familia*».

Η εισαγγελία δικαιούται να συμμετέχει στις αστικές δίκες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά ή άτομα με αναπηρία, έως ότου διοριστεί για αυτά επίτροπος.

Μολονότι οι ανήλικοι δεν έχουν γενικά την ικανότητα να κινούν αστικές δίκες αυτοδύναμα, ο νόμος προβλέπει ότι, αν μέτρο ενδέχεται να επηρεάσει τα συμφέροντά τους και είναι επαρκώς ώριμοι, πρέπει να ακούγονται, σε κάθε δε περίπτωση διαθέτουν το δικαίωμα ακρόασης αν έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 12 ετών.

Εξάλλου, στις υποθέσεις δικαστικού χωρισμού ή διαζυγίου, το δικαστήριο πάντοτε λαμβάνει υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Οι ακόλουθες αποτελούν διοικητικές διαδικασίες που μπορεί να αφορούν παιδιά: προστασία του παιδιού, υιοθεσία, άσυλο, μετανάστευση, υγεία, εκπαίδευση, διοικητικές κυρώσεις.

3. Νομικά μέτρα και μέτρα πολιτικής για την αποφυγή αδικαιολόγητων καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των υποθέσεων που αφορούν παιδιά

Κατά τρόπο γενικό και για ολόκληρη την επικράτεια της χώρας, προκειμένου να αποφεύγονται καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση των υποθέσεων που αφορούν ανηλίκους, ο οργανικός νόμος 1/1996, της 15ης Ιανουαρίου, για τη νομική προστασία των ανηλίκων (στο εξής: LOPJM) ορίζει ότι στις δικαστικές και τις διοικητικές διαδικασίες η εμφάνιση και η εξέταση ανηλίκων πραγματοποιούνται κατά προτεραιότητα και με τρόπο που συνάδει με την κατάσταση και την ηλικιακή ανάπτυξη τους, με τη βοήθεια, όταν απαιτείται, ειδικευμένων επαγγελματιών ή εμπειρογνομώνων, με σεβασμό της ιδιωτικότητάς τους και με χρήση γλώσσας κατανοητής από αυτούς, με διαδικασία προσήτη και προσαρμοσμένη στην κατάστασή τους, κατόπιν ενημέρωσής τους τόσο για το περιεχόμενο των ερωτήσεων όσο και για τις συνέπειες των απαντήσεών τους, και τηρουμένων απαρέγκλιτα όλων των δικονομικών και διαδικαστικών εγγυήσεων.

Ποινική δικαιοσύνη: Εφαρμόζονται διαφορετικά νομικά μέτρα και μέτρα πολιτικής ανάλογα με την περίπτωση, και συγκεκριμένα ανάλογα με το αν στην υπόθεση εμπλέκεται παιδί ως θύμα ή παιδί ως δράστης.

Αστική δικαιοσύνη: Ο ενάγων μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων. Κατά γενικό κανόνα, τα παιδιά δεν μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων με το δικό τους όνομα, αλλά χρειάζονται τη συνδρομή του νόμιμου αντιπροσώπου τους.

Όταν εμπλέκονται παιδιά σε υποθέσεις οικογενειακού δικαίου, ασφαλιστικά μέτρα λαμβάνονται κατά κανόνα πριν από την έκδοση της απόφασης στην κύρια υπόθεση, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον των θιγόμενων παιδιών, για να ρυθμιστεί προσωρινά η επιμέλεια, η διατροφή και η επικοινωνία με τα παιδιά, να διαταχθούν προσωρινά μέτρα οικονομικής στήριξης κ.λπ.

4. Ειδικό μηχανισμό και διαδικασίες στήριξης των παιδιών και βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Η ισπανική νομοθεσία περιλαμβάνει ορισμένες σημαντικές διατάξεις για την περαιτέρω διευκόλυνση της άσκησης των δικαιωμάτων των ανηλίκων, ενώ, επιπλέον, θεσπίζει κατάλληλο νομικό πλαίσιο για τους *αλλοδαπούς ανηλίκους*, βάσει του οποίου οι αλλοδαποί ανήλικοι που βρίσκονται στην Ισπανία, ανεξαρτήτως της διοικητικής κατάστασής τους, διαθέτουν δικαιώματα σε εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη και κοινωνικές υπηρεσίες υπό τους ίδιους όρους με τους Ισπανούς ανηλίκους. Όσον αφορά τους *ανηλίκους που τελούν υπό την προστασία δημόσιων ιδρυμάτων*, η αναγνώριση της ασφαλιστικής κάλυψης της υγειονομικής περίθαλψής τους πραγματοποιείται αυτεπαγγέλτως.

Οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να εξασφαλίζουν την προστασία και τον σεβασμό των νόμιμων δικαιωμάτων των ευάλωτων ομάδων, όπως των ασυνόδευτων ανηλίκων, αυτών που χρειάζονται διεθνή προστασία, των παιδιών με αναπηρία και των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης, σεξουαλικής εκμετάλλευσης, παιδικής πορνογραφίας ή εμπορίας ανθρώπων.

Ο LOPJM κατοχυρώνει, ως κατευθυντήρια αρχή της διοικητικής δράσης, την προστασία των παιδιών από κάθε μορφής βία, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της ενδοοικογενειακής βίας, της βίας με βάση το φύλο, της εμπορίας ανθρώπων και του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Η προστασία των παιδιών-θύματων ενδοοικογενειακής βίας αποτελεί έναν από τους πυλώνες του νέου νόμου για την προστασία των παιδιών και των εφήβων, που δημοσιεύθηκε στις 28 Ιουλίου 2015.

Σχετικές αρμοδιότητες έχουν ανατεθεί στα Γραφεία Υποστήριξης Θυμάτων, τα οποία αποτελούν μονάδες που υπάγονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης ή στις αυτόνομες κοινότητες. Τα εν λόγω γραφεία εξετάζουν ατομικά τα θύματα για να διαπιστώσουν τις ιδιαίτερες ανάγκες προστασίας τους και βοηθούν τα θύματα στον νομικό, τον ψυχολογικό και τον κοινωνικό τομέα, με στόχο την ελαχιστοποίηση της πρωτογενούς και την αποφυγή δευτερογενούς θυματοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχονται ειδικές υπηρεσίες υποστήριξης των παιδιών.

Όσον αφορά τη συμμετοχή των παιδιών σε δικαστικές διαδικασίες, η ισπανική νομοθεσία αναγνωρίζει στους ανηλίκους δικαίωμα ακρόασης σε κάθε υπόθεση, χωρίς διακρίσεις λόγω ηλικίας, αναπηρίας ή άλλων περιστάσεων, τόσο στις διαδικασίες οικογενειακού δικαίου όσο και σε κάθε άλλη διοικητική διαδικασία, δικαστική διαδικασία ή διαδικασία διαμεσολάβησης η οποία αφορά τον ανήλικο και μπορεί να οδηγήσει σε απόφαση που θα επηρεάσει την προσωπική, οικογενειακή ή κοινωνική του σφαίρα, οι δε απόψεις του ανηλίκου λαμβάνονται δεόντως υπόψη, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του. Ως εκ τούτου, στο παιδί πρέπει να παρέχονται οι πληροφορίες που θα του επιτρέψουν την άσκηση του εν λόγω δικαιώματός του, σε γλώσσα κατανοητή και σε μορφή απλή και προσαρμοσμένη στην κατάσταση του.

Η αρχή του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού» αποτελεί προτεραιότητα ως ουσιαστικό δικαίωμα, ως γενική ερμηνευτική αρχή και ως οικονομικός κανόνας. Η ισπανική νομοθεσία (LOPJM) επιβάλλει τη λήψη κάθε μέτρου αναγκαίου προς το συμφέρον του παιδιού και εγγυάται ιδίως την προστασία της ιδιωτικότητας του παιδιού.

Κατά γενική αρχή, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να αξιολογείται και να καθορίζεται ατομικά για κάθε παιδί, λαμβανομένων υπόψη όλων των προσωπικών περιστάσεών του.

Ο ορισμός του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού» και τα κριτήρια που το καθορίζουν ρυθμίζονται και εξειδικεύονται στο άρθρο 2 του LOPJM.

5. Παρακολούθηση και εκτέλεση των αποφάσεων στις διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά

Παιδί ως δράστης: Απώτερος στόχος των διατάξεων για την ποινική αντιμετώπιση των παιδιών είναι η επανένταξή τους στην κοινωνία. Η επανένταξη αυτή πρέπει να διευκολύνεται με εκπαιδευτικά μέτρα και εξειδικευμένο προσωπικό. Η απονομή φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης μετά τη δίκη αποτελεί σε μεγάλο βαθμό αρμοδιότητα των αυτόνομων κοινοτήτων, οι οποίες έχουν την πρωταρχική ευθύνη για τα αναγκαία αναμορφωτικά μέτρα, μέτρα παροχής κοινωνωφελούς εργασίας ή εκπαιδευτικά μέτρα.

Παιδί ως θύμα: Στα παιδιά που πέφτουν θύματα ποινικών αδικημάτων παρέχονται κοινωνικές υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις περιστάσεις της εκάστοτε υπόθεσης.

Αστική δικαιοσύνη:

Τα παιδιά μπορούν να είναι διάδικος αστικής δίκης και, επομένως, οι σχετικές δικαστικές αποφάσεις τούς κοινοποιούνται και τα παιδιά μπορούν να ζητήσουν την εκτέλεση δικαστικής απόφασης, πάντοτε μέσω του νόμιμου αντιπροσώπου τους (δεδομένου ότι δεν διαθέτουν δικαιοπρακτική ικανότητα), εκτός αν είναι χειράφετα.

Παιδί ως εναγόμενος: Τα παιδιά είναι δυνατόν να ευθύνονται για την παράβαση σύμβασης που έχουν συνάψει, περίπτωση κατά την οποία ευθύνονται με τη δική τους περιουσία.

6. Πρόσβαση σε μέσα έννομης προστασίας

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το ισπανικό δίκαιο, το καθεστώς πρόσβασης σε μέσα έννομης προστασίας, για παράδειγμα σε μέτρα διασφάλισης των δικαιωμάτων του παιδιού σε περίπτωση σύγκρουσης των συμφερόντων του παιδιού με αυτά των γονέων του, είναι το ίδιο σε όλη την επικράτεια.

Ποινική δικαιοσύνη:

Προσφυγή σε περίπτωση απόφασης μη άσκησης δίωξης: Στην Ισπανία ισχύει ένα ιδιαίτερα ευρύ νομικό πλαίσιο προστασίας των ανήλικων θυμάτων, το οποίο ορίζεται στον νόμο 4/15.

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα ενημέρωσης, πρόσβασης σε μηχανισμούς καταγγελίας, δικαστικής προσφυγής ή δικαστικού ελέγχου, καθώς και δικαίωμα να αξιώσουν αποζημίωση/αποκατάσταση κατά τη διάρκεια ή μετά την ποινική εκδίκαση της υπόθεσης στην οποία ήταν το θύμα. Σε κάθε παιδί που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους παρέχεται δικαίωμα δωρεάν νομικής συνδρομής.

Αστική δικαιοσύνη:

Για την υπεράσπιση και διασφάλιση των δικαιωμάτων του, το παιδί μπορεί:

να ζητήσει την προστασία και επιμέλεια του αρμόδιου δημόσιου φορέα

να ενημερώσει τον εισαγγελέα για την περίπτωση

να υποβάλει καταγγελία στον Διαμεσολαβητή

να ζητήσει τους διαθέσιμους κοινωνικούς πόρους δημόσιων αρχών

να ζητήσει δωρεάν νομική συνδρομή και τον διορισμό συνηγόρου

να υποβάλει προσωπική καταγγελία στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στην περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, ο νόμος προβλέπει τον διορισμό δικαστικού επιτρόπου.

Οι διοικητικές αποφάσεις με αντικείμενο την προστασία ανηλίκου μπορούν να προσβληθούν στα πολιτικά δικαστήρια.

Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη στην Ισπανία (606 Kb)

Τελευταία επικαιροποίηση: 30/07/2020

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.